

ÖĞRETMENLERİN TEKNOSTRES DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TEACHERS' TECHNOSTRESS LEVELS ACCORDING TO DIFFERENT VARIABLES

Tuba UÇAN¹, Büşra ŞAHİN², Bedriye ERDOĞAN³

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

10.11.2022

Kabul Tarihi

10.11.2022

Anahtar Kelimeler

Okul,
Öğretmen,
Teknostres.

Özet

Yapılandırılmış eğitim politikaları, teknolojiyi öğrenme ortamlarına entegre etmek, öğretmenler üzerinde bir baskı olarak görülmektedir. Sürekli güncellenen eğitim teknolojilerine uyum sağlamak, öğretmenleri teknolojik baskı konusunda bilinçlendiren konulardan biridir. Araştırmada 158 öğretmen üzerinde Teknostres düzeylerini belirleme ölçeği kullanılmıştır. Yapılan analize göre Analiz sonuçlarına göre kişisel kaynaklı puanının çalışan okulda göre yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 6-10 yıl arası okulda görev yapanların puanları daha yüksektir.

Article Info

Received

10.11.2022

Accepted

10.11.2022

Keywords

school,
Teacher,
Technostress.

Abstract

Structured education policies are seen as a pressure on teachers to integrate technology into learning environments. Adapting to constantly updated educational technologies is one of the issues that raises teachers' awareness of technological pressure. Technostress levels determination scale was used on 158 teachers in the study. According to the analysis, it was determined that the personal-based score showed a statistically significant difference in terms of educational status. According to the average scores, the scores of those who worked at school for 6-10 years are higher.

1. GİRİŞ

Teknolojideki sürekli değişim ve gelişmeler nedeniyle çalışanlar, kurumda kullanılan teknolojiyi sürekli olarak yeniden öğrenmeye ve güncel tutmaya çalıştıkça daha fazla stres ve zorlanma yaşamakta ve zaman aşırı performans kaygısı yaşamaya başlamaktadır. Bu durum çalışanlar arasında teknostres adı verilen bir stres türü oluşturmaktadır. Bu bağlamda bilgi teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır. Bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkisi açısından belki de en önemlisi; Yeni teknolojilere uyum sağlayamama nedeniyle ortaya çıkan uyum sorunu ya da hastalık olarak tanımlanabilecek teknostres kavramıdır (Erer, 2021:81).

¹ Öğretmenevleri Ortaokulu, İstanbul, e-mail: tuba_genel92@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5467-7186 (Corresponding Author)

² Şehit Adil Büyükcengiz Anadolu İmam Hatip Lisesi, İstanbul, e-mail: busra_shn06@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5326-0012

³ Adil Erdem Bayazıt Ortaokulu, İstanbul, e-mail: bedriye190988@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1508-8538

Mart 2019'dan bu yana küresel ölçekte etkisini göstermeye başlayan Covid 19 pandemisi, hayatın her alanında dramatik değişimlere neden olmuştur. Bu durum hemen her sektörü etkilemiştir. Eğitim sektörü de bu değişimlerden nasibini almıştır. Tüm dünyada okullar ve üniversiteler yüz yüze eğitime ara vermiş, birçok ülkede zorunlu uzaktan eğitim ve TV kanallarında eğitim gibi dijital kanallar üzerinden eğitim-öğretim faaliyetlerini yeniden sunmaya başlamıştır. Bu yeni eğitim modeli, başta öğrenciler ve öğretmenler olmak üzere eğitimdeki tüm paydaşları ilgilendirmektedir. Yeni teknolojik devrim, öğretmenlerin alışık olduğu geleneksel öğrenme yöntemlerinde önemli bir değişimi beraberinde getirmiş ve zorunlu uzaktan eğitim için çeşitli teknolojik araç, yazılım ve uygulamaların kullanılmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu teknolojik değişim öğretmenler için yeni bir müfredatı başlatırken, bazıları da bu dönemde oldukça zor günler geçirmiştir (Küçükvardar, 2019:2).

1.1. Teknostres

Teknostres, hangi meslek grubu olursa olsun çalışanların kullanmak zorunda oldukları mevcut teknoloji ile baş etme sürecinde yaşadıkları olumsuz duygu, düşünce, davranış ve tutumlar olarak tanımlanmaktadır (Kupersmith, 1998). Başka bir tanıma göre teknostres, insanların davranışları ve zihinleri ile ilgili doğrudan veya dolaylı tutumlarının bilgisayar teknolojisi kullanımının neden olduğu olumsuz bir sonucudur (Tu ve ark, 2005).

Salanova ve ark (2007) teknostresi, BİT kullanımına veya gelecekteki kullanıma odaklanamamanın neden olduğu kaygı, duygusal yorgunluk, şüphecilik ve etkisizlik olarak tanımlamıştır.

Shu ve ark (2011) ise teknostresi, BİT kullanımı korkusuna, psikolojik strese ve kaygı ve düşmanlık gibi davranışsal dirence neden olan stresli bir durum olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlara ek olarak Tarafdar ve ark (2007) teknostresi, bireyin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanamaması sonucunda ortaya çıkan uyum sorunu olarak tanımlamaktadır.

1.2. Öğretmenlerde Teknostresin Nedenleri

Öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu sürecinde yaşadıkları teknostresin nedenlerini inceleyen az sayıda araştırma bulunmaktadır (Çoklar vd., 2016). Alandaki ilk çalışmalardan biri olan Çoklar ve ark. (2016), teknoloji entegrasyonu sürecinde öğretmenlerin teknostres nedenlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Nitel yöntemlerle yapılan bir çalışmada 64 öğretmenden açık soru formu ile veri toplanmış, veriler içerik analizi ile işlenmiş ve 117 farklı bakış açısından 5 ortak tema ortaya çıkmıştır.

Öğretmenler teknostres nedeni olarak 117 farklı cevap bildirmişler, kod olarak kabul edilen bu cevaplar genel yapıları gereği alt temalara, bu alt temalar ise ana temalara dönüştürülmüştür. Bu nedenle öğretmenler tarafından dile getirilen teknostresin en önemli nedenleri arasında kişisel sorunlar, teknik sorunlar, eğitim sorunları, sağlık sorunları ve zaman sorunları olduğu belirlenmiştir (Çoklar vd., 2016).

1.3. Araştırmanın Önemi

İlk olarak Brod, daha sonra Rosen ve Wail tarafından tanımlanan Teknostres kavramı o zamanlar doğru tanım iken günümüzde internetle birlikte akıllı telefonların, tabletlerin ve dijital televizyonun gelişmesiyle yeni bir anlam kazanmıştır. Öğretmenlerde teknostres eksikliği sınıf performansını ve iş performansını olumsuz etkilemektedir. Öğretmenlerin teknoloji konusunda deneyimli olmamalarının bir diğer nedeni de teknoloji becerilerinin olmaması veya teknolojik ekipmanlardaki arızaların giderilememesidir. Öğretmenler, Eğitim ortamında teknolojiyi deneyimlememeleri için BİT becerilerini geliştirmelidir. Öğretmenlerin BİT becerilerinin geliştirilmesi, iş performansları üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Çocukların teknoloji ile iç içe büyümeleri, teknoloji entegrasyonunun sağlanması ve eğitim ortamının zenginleştirilmesi açısından öğretmenlere onlara eğitim verme konusunda büyük bir sorumluluk yüklemektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Çalışmada öğretmenlerin teknostres düzeylerinin belirlenmesi amaç olarak tespit edilmiştir.

1.5. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin teknostres düzeylerinin demografik özellikleriyle arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

1. Öğretmenlerin teknostres düzeyleri yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öğretmenlerin teknostres düzeyleri cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öğretmenlerin teknostres düzeyleri medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öğretmenlerin teknostres düzeyleri öğrenim durumuna göre farklılık gösterir mi?
5. Öğretmenlerin teknostres düzeyleri çalışılan okulda görev yapma süresine göre farklılık gösterir mi?
6. Öğretmenlerin teknostres düzeylerinin mesleki kıdeme göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Çalışmada öğretmenlerin teknostres düzeylerinin demografik özellikleriyle olan ilişkisinin tespit edilmesi için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırma, tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişimin var olup olmadığını ve var ise değişimin derecesinin ne olduğunu belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2011).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 - 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 158 öğretmen yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek		
	f	f	f	%
	108	50	158	100

Tablo 1 incelendiğinde 108 kadın katılımcı, 50 erkek katılımcı olmak üzere toplam 158 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin Teknostres Düzeylerini Belirleme Ölçeği: İlgili ölçek, 28 madde ve 5 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; öğrenmeöğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı ve sosyal odaklıdır. Ölçek maddeleri, beşli Likert tipi olup ölçek geneli için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach’s alpha katsayısı) 0.917, iki yarıya bölme için hesaplanan Spearman-Brown katsayısı ise 0.845 olarak bulunmuştur. Ölçeği oluşturan faktörlerin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach’s alpha katsayısı) ise, 0.712 ve 0.788 arasında değerler almaktadır (Çoklar ve ark, 2017)

2.4. Veri Toplama Süreci

Anket formu Google Form aracılığıyla öğretmenlere ulaştırılmış ve yanıtlar elektronik olarak alınmıştır.

2.5. Veri Analizi

SPSS 26.0 istatistik programı kullanılarak ölçek soruları T-testi ve Anova testiyle sonuca ulaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Tekno Stres Düzeyinin Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	F	p
Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	25-35	70	2,6204	,83011	2,137	,121
	36-45	62	2,7166	,78863		
	46-60	26	3,0165	,94961		
Mesleğe Yönelik	25-35	70	2,1881	,90708	2,989	,053
	36-45	62	2,0511	,73650		
	46-60	26	2,5321	,89569		
Teknik Konu Odaklı	25-35	70	2,9310	,95658	1,659	,194
	36-45	62	2,6935	,92437		
	46-60	26	3,0577	1,07594		
Kişisel Kaynaklı	25-35	70	2,4314	1,06683	2,039	,134
	36-45	62	2,4032	,94261		
	46-60	26	2,8692	1,20392		
Sosyal Odaklı	25-35	70	2,8286	1,00411	,654	,522
	36-45	62	2,8266	,86198		
	46-60	26	3,0673	1,15013		

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Tekno Stres Düzeyinin Cinsiyet Bakımından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	Erkek	50	2,6314	,88020	,934	,480
	Kadın	108	2,2407	,83918		
Mesleğe Yönelik	Erkek	50	2,0833	,88015	1,080	,961
	Kadın	108	2,9830	,90858		
Teknik Konu Odaklı	Erkek	50	2,5900	1,04665	2,408	,183
	Kadın	108	2,6111	,99375		
Kişisel Kaynaklı	Erkek	50	2,2360	1,13331	2,109	,240
	Kadın	108	2,9884	,95236		
Sosyal Odaklı	Erkek	50	2,6050	,98080	2,332	,685
	Erkek	50	2,6314	,88020		

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.3. İkinci probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin medeni durum bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Tekno Stres Düzeyinin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	Evli	111	2,7941	,84793	1,634	,918
	Bekar	47	2,5562	,80825		
Mesleğe Yönelik	Evli	111	2,2447	,86217	1,221	,607
	Bekar	47	2,0638	,82500		
Teknik Konu Odaklı	Evli	111	2,8814	,94799	,452	,660
	Bekar	47	2,8050	1,02406		
Kişisel Kaynaklı	Evli	111	2,5874	1,08050	1,757	,306

	Bekar	47	2,2681	,95122		
	Evli	111	2,8941	,93757		
Sosyal Odaklı	Bekar	47	2,8032	1,06569	,535	,170

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin öğrenim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Tekno Stres Düzeyinin Öğrenim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Öğrenim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	Lisans	109	2,8100	,85760	1,949	,663
	Yüksek Lisans	49	2,5306	,77646		
Mesleğe Yönelik	Lisans	109	2,2141	,89555	,508	,139
	Yüksek Lisans	49	2,1395	,75488		
Teknik Konu Odaklı	Lisans	109	2,9281	,96048	1,348	,647
	Yüksek Lisans	49	2,7041	,97851		
Kişisel Kaynaklı	Lisans	109	2,5083	1,08748	,282	,391
	Yüksek Lisans	49	2,4571	,97468		
Sosyal Odaklı	Lisans	109	2,9587	1,00088	1,774	,884
	Yüksek Lisans	49	2,6633	,89056		

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının öğrenim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Tekno Stres Düzeyinin Çalışılan Okulda Görev Yapma Süresi Bakımından İncelenmesi

Okulda Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
---------------------	---	------	----	---	---

Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	1-5 yıl	89	2,6276	,77729		
	6-10 yıl	41	2,6690	,88435	1,946	,147
	11-20 yıl	17	3,0504	,81900		
Mesleğe Yönelik	1-5 yıl	89	2,0936	,78414		
	6-10 yıl	41	2,2805	,98280	,701	,498
	11-20 yıl	17	2,1961	,82124		
Teknik Konu Odaklı	1-5 yıl	89	2,8127	,94609		
	6-10 yıl	41	2,9593	1,01501	,311	,733
	11-20 yıl	17	2,8529	1,10849		
Kişisel Kaynaklı	1-5 yıl	89	2,2225	,97488		
	6-10 yıl	41	2,8976	,99310	7,053	,001
	11-20 yıl	17	2,7059	1,08194		
Sosyal Odaklı	1-5 yıl	89	2,7247	,90378		
	6-10 yıl	41	3,0061	1,04056	1,687	,189
	11-20 yıl	17	3,0441	,92802		

Analiz sonuçlarına göre kişisel kaynaklı puanının çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Ortalama puanlara göre 6-10 yıl arası okulda görev yapanların puanları daha yüksektir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, sosyal odaklı puanlarının çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Tekno stres düzeyinin mesleki kıdem bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Tekno Stres Düzeyinin Mesleki Kıdem Bakımından İncelenmesi

	Mesleki Kıdem	n	Ort.	ss	F	p
Öğrenme – Öğretme Süreci Odaklı	1-5 yıl	35	2,6204	,95136		
	6-10 yıl	51	2,5826	,75908		
	11-20 yıl	45	2,7143	,85117	2,942	,035
	21 yıl ve üzeri	27	3,1376	,72137		
Mesleğe Yönelik	1-5 yıl	35	2,1952	1,03728		
	6-10 yıl	51	1,9837	,72821	2,863	,039

	11-20 yıl	45	2,1963	,80504		
	21 yıl ve üzeri	27	2,5679	,79698		
	1-5 yıl	35	2,7571	,97547		
	6-10 yıl	51	2,7810	,89783		
Teknik Konu Odaklı	11-20 yıl	45	2,8074	1,06420	1,564	,200
	21 yıl ve üzeri	27	3,2222	,88675		
	1-5 yıl	35	2,2629	1,18299		
	6-10 yıl	51	2,3255	,86437		
Kişisel Kaynaklı	11-20 yıl	45	2,6133	1,09826	2,643	,051
	21 yıl ve üzeri	27	2,9037	1,01734		
	1-5 yıl	35	2,6929	1,08987		
	6-10 yıl	51	2,7794	,94028		
Sosyal Odaklı	11-20 yıl	45	2,9333	,91297	1,336	,265
	21 yıl ve üzeri	27	3,1481	,96391		

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Eğitimin çıktısının öğrenci yani gelecek nesil olduğu düşünüldüğünde, eğitimin büyük bir bölümünü etkileyen teknolojinin öğretmenler üzerindeki etkisinin ayrıntılı olarak ele alınması, nedenlerinin ve sonuçlarının ortaya konulması ve çözüm önerilerinin getirilmesi oldukça önemlidir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bazı çalışmalarda ise teknostres ve yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı vurgulanmıştır (Krishnan, 2017; Wang ve ark, 2008).

Öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Literatürde Akgün, 2019; Çetin ve Bülbül, 2017; Çoklar vd., 2016 çalışmalarında teknostres düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır.

Öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

Öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının öğrenim durumu bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tarafdar ve ark (2011)'in çalışmasında da eğitim düzeyi değişkeninde anlamlı farklılık bulunmuş ve yaygın eğitim alanların daha az teknostres yaşadıkları tespit edilmiştir

Kişisel kaynaklı puanının çalışılan okulda görev yapma süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 6-10 yıl arası okulda görev yapanların puanları daha yüksektir. Araştırmanın bu bulgusu Çetin ve Bülbül (2017)'ün araştırması ile kısmen benzerlikler göstermektedir. Öte yandan alanyazında mesleki hizmet yılı ile teknostres arasında anlamlı farkın olmadığını söyleyen çalışmalara da rastlamak mümkündür (Çoklar ve ark, 2016, Gökbulut, 2021).

Analiz sonuçlarına göre öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, sosyal odaklı puanlarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrenme – öğretme süreci odaklı, mesleğe yönelik, teknik konu odaklı, kişisel kaynaklı, sosyal odaklı puanlarının mesleki kıdem bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir

4.1. Öneriler

Yapılan araştırmada öğretmenlerin teknostres düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar öğretmenlerin ve okul müdürlerinin teknostres düzeylerini belirlemeye yönelik araştırmalar yapabilirler.

Yapılan çalışmada öğretmenlerin demografik özellikleriyle teknostres düzeylerinin ilişkisi incelenmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda teknostres düzeyleri ile öğretmen motivasyonu gibi farklı değişkenler incelenebilir.

KAYNAKÇA

Akgün, F. (2019). Öğretim elemanlarının bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik kabulleri ve teknostres algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 40-66.

Çetin, D., ve Bülbül, T. (2017). Okul yöneticilerinin teknostres algıları ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1241-1264

- Çoklar, A. N., Efilti, E., & Şahin, Y. L. (2017). Defining teachers' technostress Levels: A scale development. *Journal of Education and Practice*, 8(21), 28-41
- Çoklar, A., Efilti, E., Şahin, Y. L., ve Akçay, A. (2016). Determining the reasons of technostress experienced by teachers: a qualitative study. *Turkish online journal of qualitative inquiry*, 7(2), 71-96.
- Erer, B. (2021). Teknolojinin karanlık yüzü: teknostres. *Management and Political Sciences Review*, 3(1), 80-90.
- Gökbulut, B. (2021). Öğretmenlerin teknostres ve teknopedagojik yeterlikleri arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 472-496.
- Karasar N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Krishnan, S. (2017). Personality and espoused cultural differences in technostress creators. *Computers in Human Behavior*, 66, 154-167.
- Kupersmith J. (1998). *Technostress in the bionic library*. In LaGuradia, C. (Ed.). *Recreating the Academic Library: Breaking Virtual Ground*. New York, NY: NealSchuman.
- Küçükvardar, M. (2019). *Bilişim çağında teknoloji bağımlılığı ve dijital istila üzerine bir araştırma*, (doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Salanova, M., Llorens, S., Cifre, E., & Nogareda, C. (2007). *El tecnoestre's: Concepto, medida y prevencio'n*. *Nota Te'cnica de Prevencio'n*, 730. Madrid: INSHT.
- Shu, Q., Tu, Q., & Wang, K. (2011). The impact of computer self-efficacy and technology dependence on computer-related technostress: A social cognitive theory perspective. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 27(10), 923-939.
- Tarafdar, M., Tu, Q., Ragu-Nathan, B. S., & Ragu-Nathan, T. S. (2007). The impact of technostress on role stress and productivity. *Journal of Management Information Systems*, 24(1), 301-328.
- Tarafdar, M., Tu, Q., Ragu-Nathan, T. S., & Ragu-Nathan, B. S. (2011). Crossing to the dark side. *Communications of the ACM*, 54(9), 113-120.
- Tu, Q., Wang, K. L., & Shu, Q. (2005). Computer-related technostress in China. *Communications of the ACM*, 48(4), 77-81.
- Wang, K., Shu, Q., & Tu, Q. (2008). Technostress under different organizational environments: An empirical investigation. *Computers in Human Behavior*, 24(6), 3002- 3013.